

Minedrift i Grønland

Om rentabilitet af malmforekomster og muligheden for en effektiv kontrol med mineselskaber

af Ole Stecher og Peter Thy

Grønland kan betragtes som et eksempel på et marginalområde, der først i de senere år er kommet ind i de multinationale mineselskabers interessesfære. Denne udvikling griber ind i og forstærker den allerede etablerede grønlandspolitik.

Fra lokal grønlandspolitisk side er der et udtalt ønske om en hurtig udvikling af de potentielle ressourcer. Ofte erkendes endda ønsket om en forceret udvikling, hvorved den danske administration kommer til at fremtræde som den tilbageholdende part. Dette ønske om en hurtig udnyttelse må ses på baggrund af et udbredt krav om en større grad af national grønlandsk selvstændighed. De naturlige ressourcer er således udset til at udgøre det økonomiske fundament herfor.

Fra dansk administrativ og politisk side ser man de mineralske ressourcer som et middel til at udvikle den lokale grønlandske industri, der for mange års grønlandspolitik har været et uopnåeligt mål. 40'ernes og 50'ernes grønlandspolitik havde som udgangspunkt, at det grønlandske samfund skulle hvile i sig

selv – være rentabelt. I begyndelsen af 60'erne brød man definitivt med denne politik, men fastholdt dog ønsket om en så høj grad af rentabilitet som muligt. Primært satsede man på udviklingen af fiskeriet, sekundært på udnyttelsen af den grønlandske undergrund.

Således var minelovskommissionen fra 1960 og hermed mineloven for Grønland et forsøg på at interessere udenlandsk kapital i undergrunden som investeringsobjekt.¹ I tiden op til minelovens vedtagelse i 1965 var alle bestræbelser på at interessere den private sektor slået fejl og havde ført til, at staten selv i et konkret tilfælde måtte tage initiativet.²

Det er først i årene efter 1969, at man kan iagttage en stigende interesse fra vesteuropæisk og nordamerikansk kapital i de potentielle grønlandske muligheder.³ Dette må ses i lyset af den industrialiserede verdens stigende mangel på metalliske og energetiske råstoffer.

De ekspanderende industrielle nationers konkurrence giver råstofferne en central rolle. For at kunne overleve og

ekspandere i den ofte hårde kappestrid er en af de første forudsætninger kontrollen med råstofferne – herunder potentielle nye kilder. Samtidig hermed er det nødvendigt at erobre fremmede markeder, der kan aftage den producerede vare. Dette er en af betingelserne for at skabe en vækstrate og hermed opretholde en stor kapitalintensivering, der igen giver mulighed for at kunne udnytte nye markeder.

Ofte foregår de multinationale selskabers ekspansion med de respektive myndigheders billigelse og endda tilskyndelse og direkte støtte. I forbindelse hermed har man i de senere år kunnet iagttage en stigende prospekterings- og udvindingsaktivitet i de marginalt beliggende arktiske områder, hvor de klimatiske og geografiske betingelser er af en helt anden karakter, end sædvanligvis er tilfældet i de klassiske mineområder. Ikke mindst den seneste udvikling indenfor olieindustrien har understreget, at der i de kommende år vil ske en yderligere intensivering af jagten på nye olieklender.⁴

I den politiske debat fremtoner ofte en fundamental interessekonflikt, hvor der på den ene side står en etnisk minoritet med kravet om national selvbestemmelse og fortsat eksistens gennem et udvidet selvstyre, og på den anden side står en industrialiseret verden, der ikke kan tillade, at områder ligger uproduktive hen kun udnyttet i ringe grad af en lille og spredt jægerbefolkning.⁵

Problemet omkring en etnisk identitet og eksistens overfor et ekspanderende industrielt Europa og USA er ikke et isoleret grønlandsk dilemma, men er

fælles for en række marginalt beliggende landområder, eksempelvis Nordcanada, Alaska og Nordskandinavien. Sammenfattende for de områder, der i de senere år er kommet i søgelyset, kan siges, at de alle er politisk stabile eller udefra kontrollerede.

Herved kommer de grønlandske mineralske ressourcer ind i en central stilling i 70'ernes og 80'ernes industrielle ekspansion og skaber herved et fundamentalt dilemma for en eventuel grønlandsk hjemmestyreordning. I sidste instans vil løsningen herpå være et spørgsmål, om man har mulighed for at føre en effektiv kontrol med koncessionerende selskaber.

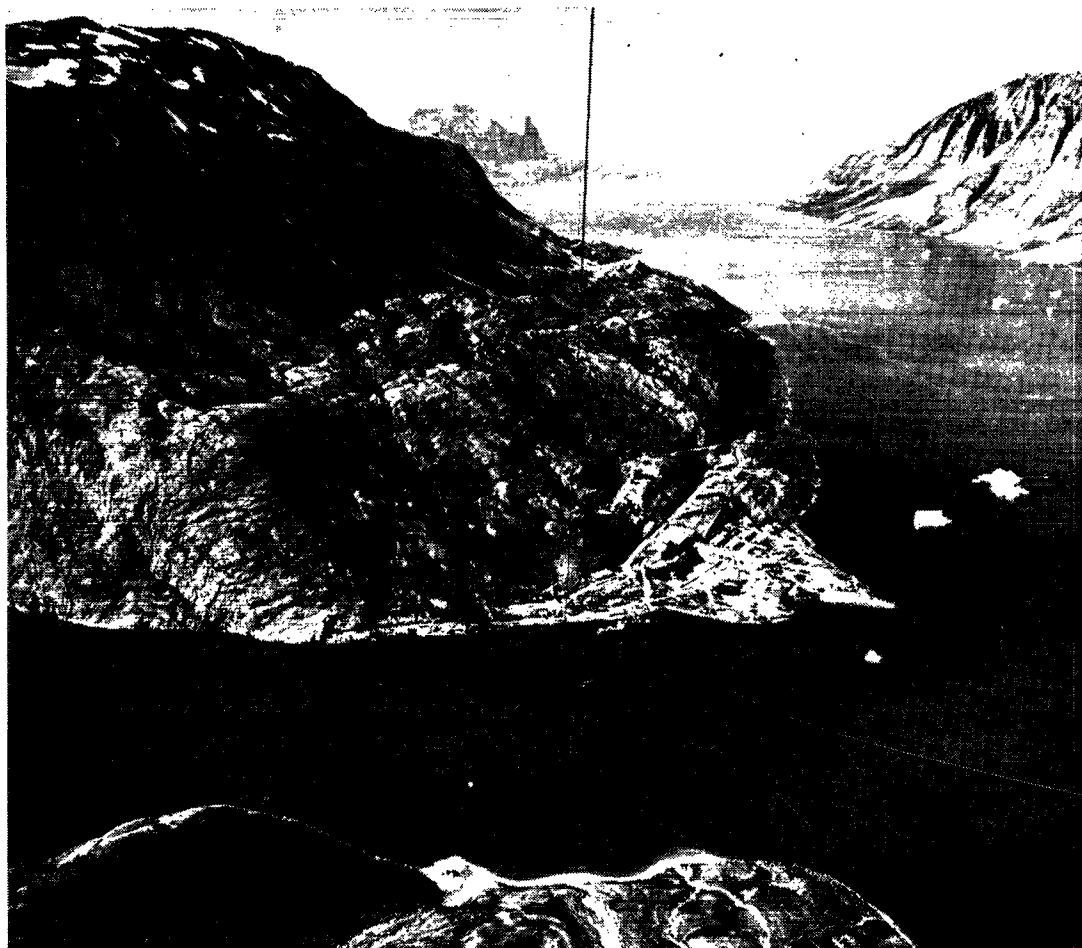
I det følgende vil blive forsøgt gennemgået en række problemer forbundet med denne kontrol.

Rentabilitet af en malmforekomst.

I et mineselskabs bedømmelse af en malmforekomsts rentabilitet indgår en række tekniske og lovgivningsmæssige overvejelser samt en række sociale faktorer.

En mines rentabilitet afhænger af de fundne mineraler samt hvor stor en malmængde, der er fundet, om der er værdifulde følgemineraler, og om det er muligt at separere malmmineralerne fra bjergarten. Endelig spiller minens placering en rolle, idet en ugunstig topografisk, klimatisk og geografisk placering kan kræve en del ekstraudgifter til særlige transportanlæg, ekstra oplagingsplads og beboelse.

Ved enhver minedrift er der en række etableringsomkostninger til mineskakter, vejanlæg, separationsanlæg etc. Disse

Marmorilik.

Fot.: Rolf Müller (1973).

udgifter vil spille en mindre rolle, jo større forekomsten er. Dog er oparbejdningen af en malm for de konventionelle forekomster kun en begrænsende faktor for malme med lav lødighed.

Malmprocenten er af afgørende betydning. Ved stor malmlødighed bliver værdien per brudt mængde stor. Når malmlødigheden aftager, mindskes værdien af den brudte bjergart.

Malmforekomster indeholder ofte en række værdifulde mineraler. Mineraler,

der findes i ikke-brydeværdige koncentrationer sammen med brydeværdige koncentrationer af andre mineraler, vil kunne give en ekstraindtægt ved minedriften. En forekomst, der ikke er brydeværdig alene på grund af hovedmineralet(erne), kan alligevel vise sig at være profitabel, hvis der i malmen findes en række andre mineraler, som man får ud „gratis“ under brydningen af hovedmineralet(erne).

Minelovgivning, beskatning, afgifter

og royalties til staten har en mindskende indvirkning på profitten. I Grønland gælder der, at der generelt kun skal kræves afgift af overskuddet og ikke af den produktion, der føres ud af landet. Til denne afgift kommer et mindre „symbolsk“ beløb per arealenhed.

En eventuel effektiv forureningslovgivning i brydnings- og raffineringsområdet med krav om miljøbevarende foranstaltninger vil også have en mindskende indvirkning på udbyttet.

Arbejdsmarkedsaftaler, lønrammer, overenskomster, fagforeninger, krav om oplæring og benyttelse af lokal/national arbejdskraft er alle parametre, der indgår i bedømmelsen af en mines rentabilitet.

Hvis et mineselskab er engageret i en række lignende foretagender, hvad der ikke er ualmindeligt, kan det være ønskeligt for selskabet at forekomsten ikke brydes. For stort udbud af malm på markedet vil forårsage prisfald, hvorved tidligere rentable miner kan blive urentable.⁶ Den afgørende faktor for en mines rentabilitet er således prisudviklingen på markedet.

Den politiske stabilitet i brydningslandet er af stor betydning for, hvor små og lavkoncentrerede forekomster man kan bryde. Hvis der er politisk stabilitet, kan profitten strækkes over flere år, og man kan bryde forekomster, der ikke ville blive brudt i et land med usikre politiske tilstande. Her ville man kræve en bedre forekomst, så investeringer og profit hurtigere kommer hjem. Generelt er det i mineselskabernes interesse at have stabile politiske tilstande, men i enkelte tilfælde har mineselskaber været med til at skabe ustabile tilstande.⁷

Tilstedeværelsen af en tilstrækkelig og egnet infrastruktur er til gavn for minevirksomhed. Hvis den ikke findes, må selskabet eller staten udføre de nødvendige arbejder.⁸

Økonomisk kontrol.

For at fremme minedrift i Grønland har ministeriet ønsket, at afgifterne skal være så lempelige, at mineselskaberne vil investere i den grønlandske mineindustri, men samtidig skal råstofferne ikke sælges for billigt.

Da Greenex koncessionen⁹ blev offentliggjort, meddelte Ministeriet for Grønland (MfG), at fremtidige koncessioner ville blive givet efter samme model. Generelt skal der kun betales afgift af overskuddet, og afgiftens procentvise størrelse skal stå i forhold til udbyttets størrelse. En mindre givtig forekomst vil således give en ringe afgift af overskuddet, hvorimod en rig forekomst vil give en højere afgift af overskuddet. Det må i denne forbindelse nævnes, at Sorte Engel forekomsten hele tiden er blevet betegnet som en profitabel forekomst. Derimod er forekomsten lille set med international målestok. Der er altså ingen grund til at tro, at beskatningsprocenten for nogen forekomst kommer meget over de 45 %, der gælder for Greenex. Det må således være i mineselskabernes interesse at give et så pessimistisk billede af en forekomsts rentabilitet som muligt.

Koncessionshaveren har lov til at medregne prospekteringsudgifter til udgifterne i forbindelse med anlæggelse af minen. Det må være vanskeligt at kontrollere, om den bogførte løn til geo-

loger og andet personale og om de bogførte udgifter til transport, forsyninger, malmanalyser etc. svarer til de faktiske. I Greenex koncessionen er det angivet, at koncessionshaveren er forpligtiget til at sikre fri adgang til oplysninger af regnskabsmæssig art, som findes hos andre end koncessionshaveren. MfG er således sikret adgang til at kontrollere alle udgifter i forbindelse med prospekteringen, og har således mulighed for at skønne, om udgifterne er rimelige. Imidlertid udgør prospekteringen kun en ringe del af de samlede udgifter i forbindelse med minedriften, og der kan således ikke i forbindelse hermed undrages større formuer.

I en del lande bliver mineselskaber beskattet af overskuddet efter helt eller delvis samme princip som i Grønland. Med mellemrum er mineselskaber blevet beskyldt for at regne med ikke-eksisterende investeringer, f. eks. Marcona i Peru.¹⁰ Selskaberne er med andre ord blevet beskyldt for at tilegne sig den ulovlige kapital, som afskrivningerne fra den ikke-eksisterende investering udgør.

Greenex koncessionen angiver at forrentning, der overstiger, hvad der normalt er gældende for lignende lån og kreditter ikke kan fradrages. Desuden giver den MfG rettighed til i alle henseender at følge arbejdet og driften, hvilket betyder fri adgang til alle dele af virksomheden herunder dens regnskaber og bogholderi. Endvidere slås det fast, at overskuddet af minevirk-

Marmorilik. Fot.: Rolf Müller (1973).

somheden opgøres efter dansk rets almindelige regler om aktieselskabers opgørelse af den skattepligtige indkomst. Ministeriets mulighed for at kontrollere om investeringerne er foretaget, svarer altså til mulighederne for at udøve en lignende kontrol med ethvert dansk aktieselskab.

Da det er meningen, at mineselskaberne kun skal beskattes af overskuddet, kan det være i disses interesse at overbetale for anlæg, maskiner, tjenesteydelser etc., for andre steder i verden at få kompensation for det for meget betalte. MfG må have gjort sig nogle overvejelser over, hvorledes denne del af aftalen kontrolleres, og hvorledes man forhindrer at der betales overpris.

Greenex har købt produktionsanlægget brugt af moderselskabet Cominco.¹¹ MfG kan give et omtrentligt skøn for anlæggets relevans, men det må være vanskeligt at bedømme, om prisen står i rimeligt forhold til værdien.

I de senere år er en række multinationale selskaber¹² blevet beskyldt for at sælge råvarer til datter/søsterselskaber til en pris, der lå under verdensmarkedsniveauet. Datter/søsterselskaberne kunne så sælge malmen videre til verdensmarkedsprisen. Sådanne transaktioner er kun mulige, fordi der er forskelle i landenes beskatningsregler. Det multinationale selskab kan således føre fortjenesten over til et land, der har en lav beskatning af selskabernes fortjeneste.

En udskibet malmmængdes værdi afhænger af volume, malmkoncentration, malmminerale samt følgemineraler. Det vil være forholdsvis let at holde kontrol med den udskibede malm-

mængde, da det vil være muligt at kontrollere, hvilke skibe der anløber havnen, og derefter vil det være simpelt at finde ud af, hvor meget skibet må laste. Imidlertid forekommer det, at fragtskibe laster mere, end skibsbestemmelserne tillader. Det er dog kun små mængder, som selskabet på denne måde kan unddrage beskatning. Følgerne ved opdagelse kan blive tab af drivningsrettighed samt formindskede chancer for igen at komme til at drive miner i Grønland.

Selskabet kan til enhver tid opgive for små malmkoncentrationer for den udskibede malmmængde, men en stikprøve vil meget let kunne afsløre uregelmæssigheder i regnskaberne. Ministeriet har til enhver tid lov til at indsamle prøver til analyse af malmen, og kan derved nemt skaffe sig et billede af malmens sammensætning. En omhyggelig prøvetagning af malmkoncentratet kan temmelig nøjagtigt afgrænse koncentrationerne af mineralerne. Selskaber, specielt i Sydamerika, har tjent formuer ved at opgive forkerte malmkoncentrationer og undlade at oplyse om værdifulde sporelementer.¹³ Et grønlandsk selskab kan foretage lignende transaktioner, hvilket i tilfælde af opdagelse imidlertid kan betyde fortabelse af udnyttelsesretten.

Greenex koncessionen angiver, at hvis malmen sælges til en pris, der afviger fra, hvad der er gældende på det frie marked, så skal selskabet berigtige denne prisforskel. Der tænkes vel her på kemiske analyser, der anskueliggør, at malmen er af dårligere kvalitet, eller på at selskabet skal vise, at det har forsøgt at sælge den til højere pris.

Miljøkontrol.

Oktober 1971 nedsatte MfG et udvalg under betegnelsen: Arbejdsgruppen vedrørende koncessionshaveres tekniske aktiviteter i Grønland. Arbejdsgruppen fik ifølge sit kommissorium til opgave „at give et overblik over behovet for opstilling af regler for og iværksættelse af kontrol fra statens side med den tekniske aktivitet, der i Grønland udfoldes af bevillingshavere i henhold til den grønlandske minelov.“¹⁴

Situationen var den, at da udvalget blev nedsat, havde ministeriet netop (jan. 71) givet en eneretskoncession til udnyttelse af bly-zink-forekomsten ved Umanak. Den følgende fremstilling af arbejdsgruppens overvejelser vil være centreret omkring miljøkontrollen i forbindelse med minedriften, og hvordan man har valgt at løse dette problem.

Der er ved udstedelsen af koncessionen til Greenex ikke fastsat regler om sikkerheds- og forureningsmæssig kontrol, hvorfor man i koncessionens bestemmelser har sikret sig, at ministeriet til enhver tid kan fastsætte nye sikkerhedsforskrifter. Disse skal efterkommes af selskabet. Desuden pålægger man Greenex ved anlæggelse af minen at redegøre for sikkerhedsforanstaltninger, som så skal godkendes af ministeriet, inden opbygningen kan påbegyndes.

Den fremgangsmåde man således har valgt, er en løbende efterkontrol, dels på grundlag af selskabets egne indberetninger om planlagte og opstillede forholdsregler og dels på grundlag af de af ministeriet indsamlede data.

Arbejdsgruppen mener, at denne situation er tilfredsstillende og skriver:

„Da det alene drejer sig om et enkelt selskabs virksomhed, da selskabets virksomhed er så vidt fremskredet på nuværende tidspunkt, og da koncessionens bestemmelser findes at yde tilstrækkelig beskyttelse, har arbejdsgruppen ment i første omgang at burde koncentrere sig om en generel regulering i forbindelse med ... olie og gas og samtidig foretage en konkret behandling af de problemer, som måtte opstå i forbindelse med Greenex's projekt. De erfaringer, man indhøster gennem denne behandling, vil have værdi ved det senere arbejde med fastsættelse af generelle regler.“¹⁵

Det er vanskeligt ikke at tolke ovenstående citat på den måde, at arbejdsgruppen har givet op overfor udviklingen i Umanak. Udviklingen er for langt fremme til, at man kan efterrationalisere den. Man indskrænker sig åbenbart til kun at betragte udviklingen og at behandle opståede problemer. Den indhøstede erfaring vil blive benyttet til at opstille en model for senere koncessionsudstedelser. Det er således et modellforsøg i fuld skala, der i øjeblikket gennemløbes ved Umanak.

På baggrund af konsultation af en række eksperter konkluderer arbejdsgruppen, at „den arktiske natur, der er særlig følsom overfor indgreb, kræver en speciel hensyntagen.“¹⁶

Man når dog aldrig så langt som til at stille forslag til, hvordan denne sårbarhed kan beskyttes. Kun en vag og intetsigende formulering som: „I hvor stor udstrækning der bør fastsættes regulering af koncessionshavers virksomhed ud fra hensynet til modvirkning af forurening, må i hvert enkelt tilfælde

Mármorilik.

Fot.: Rolf Müller (1973).

bero på en afvejning af på den ene side hensynet til koncessionshavers interesse ... og på den anden side hensynet til i hvilket omfang man vil kunne tolerere indgreb i den grønlandske natur.¹⁷

På grund af koncessionshaveres økonomiske interesse kan man forvente, at ministeriets miljøkontrollerende bestræbelser i vid udstrækning vil blive hemmeligholdt. Offentlighedens indsigt vil således mangle.¹⁸ Det samme krav om

hemmeligholdelse gælder for de geologiske resultater.

Geologisk kontrol.

Den geologiske kontrol med en koncessionshaver varetages af Grønlands Geologiske Undersøgelse (G. G. U.). Ifølge lov har G. G. U. to hovedopgaver: 1) at forestå statens videnskabelige og praktiske undersøgelser af de geologiske forhold i Grønland, samt 2) over-

for MfG være rådgivende med hensyn til dels den geologisk-videnskabelige udforskning og dels ministeriets bestræbelser til fremme af og kontrol med minevirksomhed i Grønland.¹⁹

I bemærkningerne til lovforslaget om G. G. U. fra 1963 står der, at „ved den geologiske udforskning af Grønland bør hovedvægten lægges på den systematiske udforskning med henblik på tilvejebringelse af geologiske kort, der er en afgørende forudsætning for efterforskning og eventuel udnyttelse af mineralske forekomster.“²⁰

Det er efter dette princip, at G. G. U. opbygges. Man arbejdede/arbejder i en akademisk videnskabelig sfære og overser herved i høj grad det aspekt, der i mineloven hed fremme af og kontrol med minevirksomhed. G. G. U. er herved kommet til at fungere som serviceorgan for de private prospekterings-selskaber.²¹

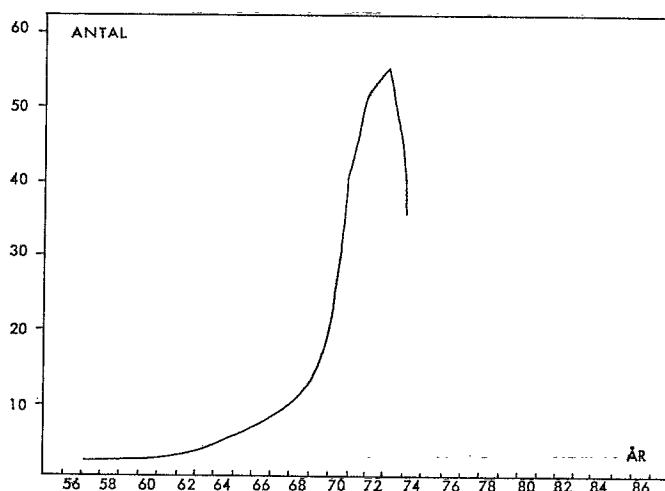
I Perspektivplan for Grønland vurderes G. G. U.s arbejde således: „Det af G. G. U. hidtil udførte arbejde har bevidst i vid udstrækning taget sigte på at modne landet for det initiativ, som lov om mineralske råstoffer har inviteret private selskaber til. Den omtalte (i mineloven) vurdering af private selskabers resultater, der skal træde ind på et senere tidspunkt af efterforskningsarbejdet ... har selvsagt ikke kunnet praktiseres i større omfang, før virkningerne af mineloven forelå, således som det er tilfældet i dag. Denne funktion må derfor i forstærket grad etableres som et led i G. G. U.s arbejde, såfremt mineloven på længere sigt skal få den fulde værdi.“²²

Videre siger perspektivplanen: „Allerede nu har det måttet erkendes, at de senere års kraftige udvikling ... har medført, at den personale- og bevillingsmæssige kapacitet ... må anses for at udgøre et minimum, både på det geologisk faglige område og på det administrative.“²³ Herfor foreslår man en voldsom udbygning af G. G. U.s arbejdsområder med følgende afdelinger: goekemisk undersøgelse, geofysisk undersøgelse, malmgeologisk tolkning, oliegeologisk tolkning og teknisk-geologisk forskning. Der er dog grund til at understrege, at der er tale om en embedsmands vurdering, som ikke behøver at resultere i politiske realiteter.

Den foreslåede personale udvidelse er illustreret på medfølgende figur sammen med ekspansionen i antal opererende selskaber i Grønland. Figuren viser nødvendigheden af den planlagte udvidelse.

Ifølge mineloven skal et selskab, der har tilladelse til forundersøgelse, afgive rapport, når tilladelsen udløber, over de udførte geologiske og geofysiske undersøgelser, der er blevet udført i perioden. Et selskab, der har en efterforsknings- og/eller udnyttelseskoncession, skal afgive rapport hvert år. Man kan kræve alle indsamlede data afleveret, herunder bjergartsprøver, men man kan ikke forlange mineselskabernes egne tolkninger og vurderinger udleveret. Dette omfattende materiale må således løbende behandles af G. G. U. En ekspanderende udvikling uden tilsvarende udbygning af G. G. U. kan betyde, at det eneste man kan nå er en løbende arkivering.

Det er meningen, at G. G. U. skal

Videnskabeligt personale ved G. G. U. 1956-1973 samt prognose for 1974-1985. Kilder: Årsberetninger fra G. G. U. 1956-1973. Perspektivplan for Grønland 1971-1985.

tage stilling til en forekomsts rentabilitet, før koncessionen gives. Denne stillingtagen skal ske på grundlag af selskabets indberetninger om forekomsten og fra G. G. U.s eget kendskab til forekomsten eller generelt til området. G. G. U.s nuværende struktur og kapacitet giver som beskrevet ikke mulighed for at foretage en geologisk prospektering og undersøgelse, der står mål med mineselskabernes.

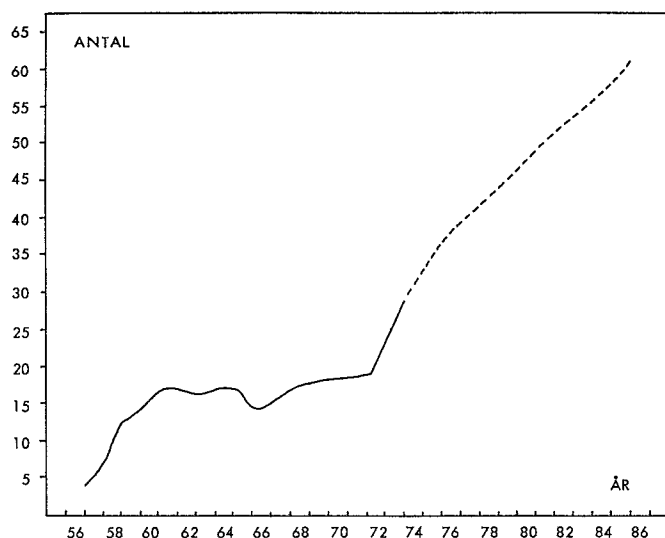
En økologisk planlægning.

Den grønlandske minelov er et udtryk for den ofte fremherskende grundholdning i den danske lovgivning og planlægning omkring udnyttelse af de grønlandske mineralforekomster, at minedrift kan betragtes som et isoleret fænomen, der kan bringes til at operere uden at påvirke det grønlandske samfunds muligheder på en række fundamentale områder.

Dette har været en meget belejlig grundholdning for de danske planlæggere og politikere, da den har kunnet legitimere den danske interesse i en hurtig udnyttelse og en eventuel økonomisk gevinst af de grønlandske muligheder. Synspunktet deles af en række grønlandske politikere, der som nævnt ser undergrunden som et muligt fundament for et grønlandsk hjemmestyre, efter at fiskeriet i de senere år har slået fejl.

Denne holdning har været medvirkende til, at man ofte i beslutningerne omkring udnyttelsen af mineralforekomster har atomiseret og indskrænket problemstillingerne. Herved har man fraskrevet sig muligheden for senere at kunne gribe aktivt ind i en kompleks og sammensat udvikling. Hertil kommer, at mineloven gør det klart, at den grønlandske undergrund tilhører den danske stat. Dette har betydet, at de lokalpoli-

*Antal private mine- og
olieselskaber arbejdende i
Grønland 1956-1972. Faldet
i antal selskaber 72/73 skyldes,
at olie-tilladelserne udløb.
En kraftig stigning kan forventes,
når koncessioner uddeles.
Kilde: Årsberetninger fra
G. G. U. 1956-1973.*

tiske instanser i høj grad er sat ud af spillet ved administrationen af mine-loven, denne varetages egenhændigt af den københavnske administration.²⁴

Alle kontrolforanstaltninger i forbindelse med minedrift varetages således af MfG og G. G. U. Om disse er i stand til at gå ind i en snæver kontrolfunktion over for koncessionerende selskaber er ofte et spørgsmål om den tilstedeværende kapacitet. Set på baggrund af den ekspansive udvikling kan man med nogen rimelighed betvivle dette. Dernæst er det selvfølgelig et spørgsmål, om den politiske evne og vilje er tilstede. Også dette kan betvivles efter en vurdering af den råstofpolitiske grundholdning og lovgivning, der generelt set overser det forhold, at minedrift vil kunne få vidtrækkende følger for det grønlandske samfunds strukturer og fremtidige erhvervsudvikling.

Når man vil vurdere den grønlandske

minelov i lyset af en moderne råstofjagt, må man således gøre sig klart, at loven fremkom i en periode, hvor interessen ikke var tilstede, og hvor ingen egentlig troede på den helt store ekspansion. Det er et åbent spørgsmål, om loven i dag sammen med de administrative rammer, hvorunder den forvaltes, er egnet til at styre en voldsom ekspanderende udnyttelse af de grønlandske ressourcer.

Virkningen af en utidssvarende mine-lov kan meget vel blive, at muligheden for at kontrollere og styre udviklingen fortabes.

Et forsøg på at skabe en overordnet grønlandsk minepolitik må nødvendigvis medtage følgende i en sammenfattende økologisk model: 1) Grønlands naturlige ressourcer og produktionsmæssige udvikling. 2) Beskæftigelsessituationen, arbejdskraftens mobilitet, lønpolitik, minervirksomhedens sociale effekt på det lokale samfund og konsekvenser af op-

hør samt endelig de lokale økologiske og fysiske systemer. 3) Lokalbefolkningens selvdefinerede rettigheder. 4) Hele problemet omkring de lokale politiske instanser og ejendomsretten til den grønlandske undergrund.

Det vil være katastrofalt at iværksætte en intensiv udnyttelse af de mulige grønlandske ressourcer uden først at have løst dette målsætningsproblem. Specielt vil det være katastrofalt i lyset af en eventuel grønlandsk hjemmestyreordning.

Noter:

- 1 Betænkning afgivet af minelovskommissionen for Grønland, Betænkning nr. 340, 1963.
- 2 Nordisk Mineselskab blev oprettet i 1952 med det formål at udnytte en bly-forekomst ved Mestersvig. Staten deltog fra starten med 27½ % af aktiekapitalen. I 1954 blev der af staten ydet et større beløb til iværksættelse af brydningen, som herefter gennemførtes uden at give overskud.
- 3 I 1969 blev mineloven revideret på opfordring af en række interesserede selskaber, bl. a. Greenex. Det drejede sig om dels skattefrihed og dels et ønske om nærmere retningslinier og bindende tilsagn om størrelsen og formen af afgifter, når en udnyttelseskoncession bliver aktuel.
- 4 En oversigt over den arktiske olieagt og specielt miljøproblemer forbundet hermed er givet af R. O. Ramseier: *Oil on Ice, Environment*, vol. 16, no. 4, 1974.
- 5 Denne holdning kom til udtryk ved de arktiske minoriteters konference i København efteråret 1973.
- 6 Arktisk Minekompagni blev oprettet 1961 med det formål at udnytte en molybdæn-forekomst ved Mestersvig. Selskabet ejes af Nordisk Mineselskab og American Metal Climax, der direkte producerer omkring 50 % af den vestlige verdens molybdæn. Den grønlandske forekomst er opgivet til at være den vestlige verdens næst-største. Det er tænkeligt, at en eventuel brydning vil kunne påvirke markedspriserne. Officielt er brydningen ikke påbegyndt p. g. a. ringe lodighed og tekniske vanskeligheder.
- 7 Eksempler er Union Minière's engagement i Katanga-provinsens løsrivelsesforsøg i 1961 fra et nyligt selvstændigt Congo og Kennecotts brydning for Allendes fald i Chile.
- 8 En stor del af de danske investeringer i Grønland er netop gået til udbygningen af infrastrukturen.
- 9 Koncession til efterforskning og udnyttelse af visse mineralske råstoffer i et område ved Umanak, MfG, j. nr. 1470-04-00, 1971.
- 10 Marconas transaktioner er beskrevet af S. Lindqvist: *Slagskyggen*, Gyldendal, 1970.
- 11 A. Mikkelsen: Om at lukke op for Grønlands ressourcer, Grønland, nr. 6, 1973.
- 12 Marcona Mining, som beskrevet af S. Lindqvist, op. cit.
- 13 Et kendt eksempel er Anacondas kobbermine, Chuquicamata i Chile, hvor der i mange år blev udvundet guld og sølv, uden at der blev betalt skat af disse metaller.
- 14 Arbejdsgruppen vedr. koncessionshaveres tekniske aktiviteter i Grønland, rapport nr. 1 (juli 1972).
- 15 Ibid., p. 6.
- 16 Ibid., p. 6-10.
- 17 Ibid., p. 7.
- 18 Dette har vist sig at være et problem omkring Greenex koncessionen, hvor udførte tungmetal-analyser i fjordsystemet omkring minen hemmeligholdes.
- 19 Lov om Grønlands Geologiske Undersøgelse, 14. juni 1965.
- 20 Minelovskommissionens betænkning, p. 47.
- 21 Der er fuld offentlighed omkring G. G. U.s arbejde, herfor er alt af G. G. U. indsamlet materiale stillet til rådighed for interesserede selskaber.
- 22 Perspektivplan for Grønland, 1971-85, MfG, 1971, p. 175.
- 23 Ibid., p. 180.
- 24 Grønlands Landsråds eneste funktion ifølge mineloven er, at det får forelagt udnyttelseskoncessioner til udtalelse.